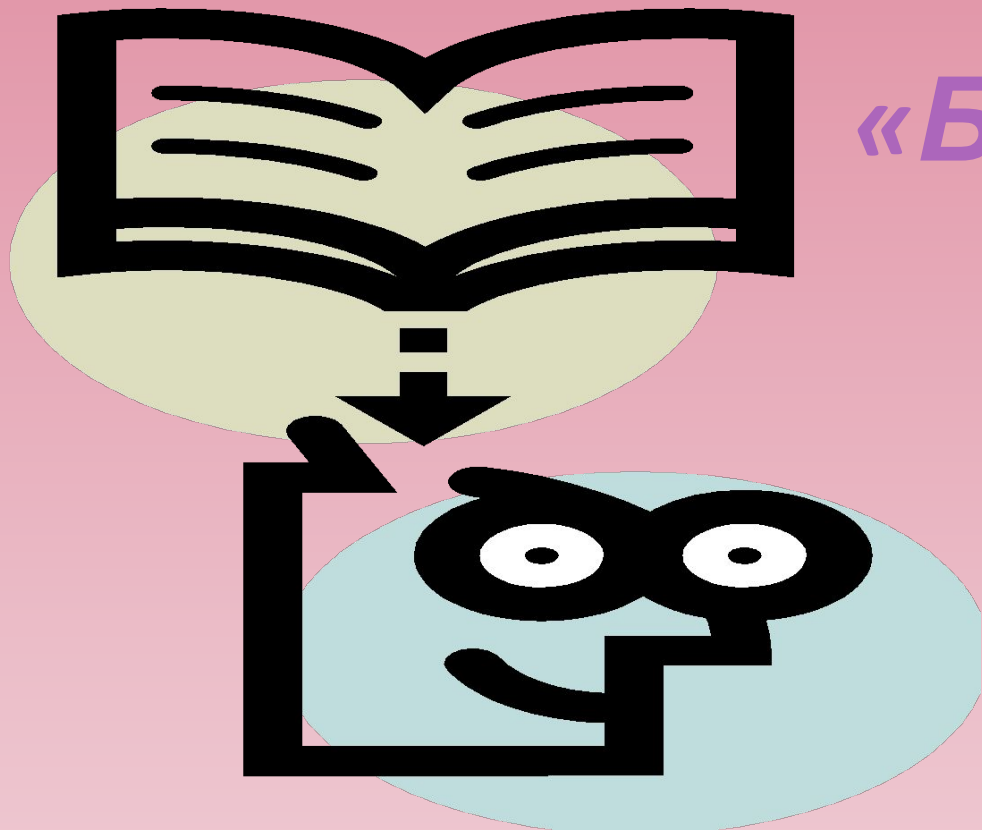


*«Бодуң оюнуң»*



**Чогаал делегейинче  
аалдаашкын**

Тест	Билигл ер, билдин гир сөстө р	Тоолда р	Улусту н аас чогаал ы	Шагааг а хамаар ыштыр	Маадыр лар
<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>
<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>20</u>
<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>
<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>	<u>40</u>

## Тест 10

Күзел-соруу хостуг-шөлээн,  
Күштүг, чоргаар чурттаар дээштиң,  
Билиг сүрүп кызып чоруур  
Биче чашка чагыг, сүмө.

Чогаал жанр-хевириниң аайы-биле  
кандыг чогаалдарга хамааржырыл?

А) танцы

Б) шүлүк

В) тоол

Г) ыры

# Шүлүк



## *Тест20*

Номга ынакшыңар, ол силерниң амыдыралыңарны чиигедип, кижини хүндүлээринге өөрөдир.

Кымның сөстөрүл?

**А) А. Горький**

**Б) Класс башкызы**

**В) С. Пюрбю**

А.М.Горький



## Тест 30

Эртинени черден казар,  
Эртемнерни номдан тывар.

Узуп ижер суг дег херек  
Угаан-билиг далайы-ном!

Кым деп авторнуң чүү деп чогаалындан  
үзүндү-дүр?

А) Ю.Кюнзегеш «Ном»

Б) С.Сарыг-оол «номга ынакшыңар»

В) С.Сарыг-оол «Ном»

# С.Сарыг- оол «Ном»





## *Тест 40*

Тыва улустуң аас чогаалынга  
хамаарышпас чүүлдү  
тодарадыңар ?

А) ыр-кожамык

Б) шүлүк

В) тоол

Г) тывызык

ШҮЛҮК



# Тест50

Тыва литератураның  
чогаалчыларынга кайы кижини  
хамаарышпас-тыр?

- 1)С.Тока
- 2)А.Даржай
- 3)С.Сүрүң-оол
- 4)В.Көк-оол
- 5)Ш.В.Кара-оол
- 6)С.Пюрбю
- 7)В.Эренчин

Ш.В.Кара-оол



*Билиглер, билдингир  
сөстөр 10*

Ном-силерниң башкыңар  
болгаш сүмелекчиңер.  
Кымның сөстери-дир?

# С.Маршак



## *Билиглер 20*

Үлегер домак деп чүл?

**Үлөгөр домак  
дээрге сургаал  
уткалыг домак  
болур**





*Билиглер 30*

**Чечен чогаалдын  
кол-кол  
методтары  
кажыл?**

6



*Билиглер 40*

**Тыва литературада  
тоогу-революстуг  
темага бижиттинген  
чогаалдар?**

С Тока « Араттын созу», С.  
Сарыг-оол « Ангыр-оолдун  
тоожузу», С.Пюрбю «Чечек»,  
«Кызыл уер», «Уем болгаш уе  
чергем дугайында», К.-Э. Кудажы  
«Уйгу чок Улуг-Хем»

*Билиглер 50*

Литератураны  
н улусчузу деп  
чул?



## *Тоолдар 10*

Алдын даңгыназының чуруун хатка алзыпкаш, караты-Хаанга даңгыназыын хунааттырып алыр.

**Кайы тоолдун  
маадыры-дыр?**

# Балыкчы Багай-оол





## *Тоолдар 20*

Бүгү аң-мең, мал-маган  
боттарын ончалажып-санажып  
келирге, чыышта чаңгыс адыг  
ирей келбээн болган. Ол кончуг  
томаанныг ирей маргылдааны  
үзүп шыдаар боор дээш, ам  
ынаар сөктүп каап-тырлар.

**Кайы тоолдуң маадырлары-**

**түшүрүлгү**

**К-Э.Кудажы**

**«Маргылдаа**

**»**



## *Тоолдар 30*

Далай сугну чаңгыс так кылыр,  
кудук сугну чаңгыс ток кылыр-  
чүве тургузар ийик сен бе?!

Орта кижичиир эът чок-тур.

Борта эңмежок эътти бодуң  
дооза маңгыстап-тыр сен! Улуг  
парның бажы чыдыр, ортун  
парның ооргазы чыдыр-диген.

# Ашак болгаш парлар



## *Тоолдар 40*

Ак ,кара аъттарлыг ийи алышкы  
чурттап чорааннар.Оларның  
бирээзиниң сагыжы багай,  
өскезиниң сагыжы эки.

Сөөлүндө барып экизи бажын  
ажыр байый бээр. **Кайы**

**тоолдуң маадырлары-дыр?**

# Ак сагыш, Кара сагыш



## *Тоолдар 50*

К-Э.Кудажының «Кым эң ажыктыгыл?» деп тоолунуң маадырларын адаңар.

Сырбык, торга,  
койгун, сыын,  
кас, буур, элик,  
аът, инек, хой,  
теве, адыг





*«Улустуң аас чогаалы» 10*

**Улустуң аас чогаалында  
чүлөр хамааржырыл?**

**Тывызык, үлегер  
домак, ыр-кожамык,  
алгыш-йөрээл,  
тоолдар,  
маадырлыг  
тоолдар.**



*«Улустуң аас чогаалы» 20*

**Артык чүүлдү ап  
каавыт:**

**Тывызык, шүлүк,  
үлегер домак, тоол,  
йөрээл**

Шүлү

к



*«Улустуң аас чогаалы» 30*

3 эртем-билиг  
дугайында үлегер  
домактан  
чугаалаңар.

**1.Эртем чокта,эртен база  
дүн.**

**2.Эртемнерни номдан  
тывар,**

**Эртинени черден казар**

**3.Ажылдан дескен түрегге  
дүжер,**

**Билигден дескен чазыгга  
дүжер**



*«Улустуң аас чогаалы» 40*

**Улуг хову чытса-даа,  
Оъду-сиген чок,  
Улуг чаа турза-даа-  
Ханы-чини чок.  
Тывызыкты тывар.**

# Шыдыраа





*«Улустуң аас чогаалы» 50*

**Тыва улустуң  
ырларын  
аданар.**

**Хандагайты,  
Межегей, Алды  
баштыг Кара-  
Дагны, Теве-Хая,  
тооруктуг долгай  
таңдым, Өдүген-  
Тайга, Чашпы-Хем**



## *«Шагаа» 10*

Шагаада даңгаар  
эртөн сагыыр  
ужурлуг чаңчыл.

Ca

H<sub>2</sub>



## *«Шагаа» 20*

Шагаа сагыыр ужурлуг  
чаңчылдарны адаңар

**Саң салыр,  
амырлажыр,  
одун дагыыр, тыва  
оюннар ойнаар,  
мөөрейлежир.**



*«Шагаа» 30*

**Тыва  
чемнерни  
аданар**

Сүт, хойтпак,  
ээжегей, кадык,  
курут, чөкпек,  
ааржы, саржаг,  
манчы,эът...





*«Шагаа» 40*

Шагаа деп

сөстү

тайылбырланца

р.

**Шаг агы,  
шаг чаазы**



## «Шагаа » 50

Шагааны тывага  
каш чылда катап  
эрттирип  
эгелээнил?

**1988**

**чыылда**



## *«Маадырлар» 10*

Тырын мага-боттуг, орлан кара-кара  
карактарлыг, аккыр диштерлиг,  
мукураш кара оол... аккымайлаар,  
эжимейлээр чугаакыр... **Кайы**  
**чогаалда кым деп маадыр-дыр?**

**С.Сарыг-оол**  
**«Ангыр-оолдун**  
**тоожузу»**  
**Буян**



# ***«Маадырлар» 20***

**Кым деп маадырның  
сөстөрил?**

**К-Э.Кудажы**

**«Кым эң**

**ажыктыгыл?**

**» Торга.**





## ***«Маадырлар» 30***

Авазыбиле угбазы аъш-чем  
дилеп чоруптарга чадырынга  
кымнар артып каар ийик?

Каңгый,  
Шомуктай,  
Тывыкы



## *«Маадырлар» 40*

«.. Кежегемни кестирбес мен, бажым  
донгур чорбас мен, улус кижини лама-  
хуурак деп кыжырый бээр..»

**Кымнмн чугаазыл? Чогаалдын ады,  
авторун айтыр.**

# «Доспестер»



# **«Маадырлар» 50**

**« .. Кем-буруу чок анаа олурдум.  
Шаалан чейзен ортээлге аппарып,  
улаачыладып кагды.Кадайым аарый  
бээрге шолээ дилеп чалап кагдым.  
Чугле оон соогун тутчурунга ой  
болдум..» Кым деп маадырнын  
состерил? Автору, чогаалдын ады?**

# Кужеппей

С.Пюрбю «Кызыл уер»



***Түңнелдерни үндүрээл!***



*Тиилекчиге байырдан  
чедирип каалыңар!  
Ужурашкыже байырлыг!*

